

Василь ДУБРОВСЬКИЙ

*Дрібні замітки
на великі теми*

Спорінки мемуарів та публіцистики

ВИДАВЕЦЬ
ОЛЕКСАНДР
САВЧУК

ВИДАВЕЦЬ ОЛЕКСАНДР САВЧУК
Харків–Чернігів • 2020

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Навчально-наукового інституту історії
та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка (протокол № 5 від 27 грудня 2019 р.)*

Рецензенти:

*Дятлов В.О. — доктор історичних наук, професор
Ячменіхін К.М. — доктор історичних наук, професор*

Науковий редактор:

Коваленко О.Б. — кандидат історичних наук, професор

Д 79 **Дубровський В.В.**
«Дрібні замітки на великі теми» : Сторінки мемуарів та публіцистики /
Василь Дубровський ; авт. передм. та упорядн. В.А. Казимір. — Харків-
Чернігів : Видавець Олександр Савчук, 2020. — 352 с., 37 іл.
ISBN 978-617-7538-47-8

У книзі опубліковано спогади та публіцистику видатного історика, педагога, архівіста, музеєзнавця, краєзнавця, сходознавця Василя Васильовича Дубровського (1897–1966), який, пройшовши кризу жорна політичних репресій, у 1943 р. виїхав з України, а згодом остаточно оселився у США. У виданні зібрано цікаві студії з малодоступних еміграційних видань, що стосуються різних сфер життя науковця в Україні (1897–1943), містять спогади про відомих вчених, громадських та політичних діячів кінця ХІХ – середини ХХ ст. (Д. Багалія, Д. Яворницького, М. Скрипника та ін.), описують дореволюційні часи, радянську специфіку, реалії «нового порядку» в окупованих містах. Включено також унікальну розвідку-спогад про Байкало-Амурський виправно-трудоий табір (Бамлаг).

Праця розрахована як на фахівців, так і на широке коло читачів.

УДК 94(477)''19''(093.3)

ЗМІСТ

Передмова упорядника 9

ДРІБНІ ЗАМІТКИ НА ВЕЛИКІ ТЕМИ.

Сторінки мемуарів та публіцистики

Академік Дмитро Іванович Багалій (1857–1932) (сторінки з спогадів)	21
Дмитро Іванович Яворницький (спогад)	45
Професор В. Г. Ляскоронський	63
Мій учитель — професор Г. А. Максимович (спогад).....	69
Спогад про професора М. Н. Петровського	82
Микола Скрипник. Як я його бачив (фрагмент спогадів).....	92
Доктрина Хрущова (Листи переміщеного спостерігача).....	110
Другий Відділ БАМЛАГ'у ГПУ-НКВД	114
Докторантський іспит (з 5-го тому спогадів «Мала Перещепина»)	158
Відновлення Харківської «Просвіти»	163
Відродження української душі (з спогадів «Через 20 років»)	168
Гімназія Харківської «Просвіти» (з спогадів «Через 20 років»)	173
Культ московського Фараона (Листи переміщеного спостерігача).....	178
З «примусовим асортиментом».....	182
Американська гра «в піддавки» (Листи переміщеного спостерігача).....	191
Харківський український громадський комітет на другому етапі (з спогадів «Через 20 років»).....	196
Як я навчав німця	202
В оточенні небезпеки (з спогадів «Через 20 років»).....	205
Виставка «Україна під більшовицьким ярмом»	210

Дипломатія без держави й уряду (3 спогадів «Через 20 років»)	213
Україна й Дін (3 спогадів «Через 20 років»)	217
«Герренфольк» і «унтерменші» (3 спогадів «Через 20 років»)	220
Про палячів та нюхачів (Листи переміщеного спостерігача)	224
Суспільна опіка й ми (3 спогадів «Через 20 років»)	227
Наш держплян (3 спогадів «Через 20 років»)	232
Про культурний «обніман» (Листи переміщеного спостерігача)	237
Відшмаровання українського комуніста	241
Neither pole, nor russian!	248
Найновіша советська концепція історії України	251
Соліст його величності та малоросійські вірнопіддані підголоски (Читаючи советську пресу)	287
Дрібні замітки на великі теми (Листи переміщеного спостерігача)	290
Дрібні замітки на великі теми (Листи переміщеного спостерігача)	294
Злидариха (притча)	299
Основні публікації про Василя Дубровського	303
Опрацьовані та відомі еміграційні студії Василя Дубровського	305
Іменний покажчик	320
Додатки	329
Анотації	349